

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра спеціальних юридичних дисциплін

07-01-101М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
та самостійної роботи

з навчальної дисципліни

«Актуальні проблеми криміналістики»

для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за
освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081
«Право» денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
Навчально-наукового
інституту права
Протокол №10 від 22.04.2021 р.

Рівне – 2021

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми криміналістики» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 «Право» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Семчук А. Г., Пасічник В. Б. – Рівне : НУВГП, 2021. – 16 с.

Укладачі:

Благодир С. М., к.ю.н., доцент кафедри відновного правосуддя та приватної детективної діяльності;

Семчук А. Г., доцент кафедри спеціальних юридичних дисциплін;

Пасічник В. Б., старший викладач кафедри спеціальних юридичних дисциплін.

Відповідальний за випуск
завідувач кафедри спеціальних
юридичних дисциплін

Кафарський В. І.

Керівник групи забезпечення
спеціальності 081 «Право»

Швець О. М.

Зміст

Передмова.....	3
1. Опис навчальної дисципліни та її структура.....	3
1.1. Опис навчальної дисципліни.....	3
1.2. Тематика практичних занять.....	5
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики.....	6
1.4. Критерії та шкала оцінювання.....	6
2. Плани практичних занять.....	8
3. Самостійна робота студентів.....	13
4. Рекомендована література.....	15

© Благодир С. М.,
Семчук А. Г.,
Пасічник В. Б., 2021
© НУВГП, 2021

Шановні здобувачі!

Ви переходите до вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми криміналістики». Пропоновані методичні вказівки допоможуть вам зорієнтуватись при підготовці до практичних занять і належно організувати виконання самостійної та індивідуальної роботи.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Значення науки і навчальної дисципліни «Актуальні проблеми криміналістики» важко переоцінити з огляду на соціально-правові умови сучасних демократичних держав та, зокрема, України. Воно полягає у глибокому вивченні здобувачами вищої освіти окремих розділів криміналістики, та на основі цього у з'ясуванні ними актуальних проблем та питань, які потребують додаткових досліджень та подальшого вирішення в теоретичній та практичній діяльності юриста. Відтак, такі знання мають надзвичайно важливе практичне значення для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право».

Метою вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми криміналістики» є формування, розширення та закріплення знань студентів щодо особливостей організаційно-правового, технічного та практичного забезпечення і здійснення криміналістичних досліджень, слідчих (розшукових) дій а також розслідування кримінальних проваджень в Україні.

Цілями вивчення дисципліни «Актуальні проблеми криміналістики» є: глибинне дослідження розділів криміналістики а саме «Трасології» (криміналістичне дослідження слідів), «Дактилоскопії» (криміналістичне дослідження слідів рук), «Судової балістики» (Криміналістичне дослідження вогнепальної зброї), Криміналістичної фотографії і відеозапису, криміналістичного дослідження холодної зброї, криміналістичного дослідження відеотехніки, криміналістичного портрет опису

людину та інших; формування у студентів сучасного погляду на професію юриста, правника, експерта а також вироблення свідомого та відповідального ставлення до майбутньої професії, засвоєння принципів здійснення криміналістичних досліджень, загальних та галузевих питань організації роботи експерта-криміналіста, реалізації його повноважень та правових гарантій у практичній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати:

- Правове забезпечення діяльності правоохоронних органів, особливості застосування його норм;
- Організаційно-правові механізми та засоби що сприяють діяльності правоохоронних органів, можуть на них впливати;
- Теорію прийняття процесуальних рішень, їх структуру, системні якості і функціональне призначення в діяльності співробітників правоохоронних органів;
- Практику ефективного доказування, специфіку різних видів доказів та особливості їх доказування;
- Особливості специфіки діяльності суб'єктів вітчизняної правоохоронної діяльності (НАБУ; Національної поліції, Служби фінансових розслідувань, ДБР, СБУ тощо) та їх аналогів у зарубіжних країнах;
- Володіти у достатній базі проблематикою доказування тих чи інших категорій кримінальних проваджень;
- Визначення основних категорій та понять сучасної криміналістики, інше.

Вміти:

- Складати проекти окремих процесуальних документів, висновків експертів-криміналістів та інше;
- Самочинно здобувати необхідні знання, використовуючи різні джерела інформації;
- Результативно використовувати різні ресурси для здобуття необхідних знань та важливої інформації (у тому числі користуватись базами даних, інформаційними ресурсами, сайтами, виданнями, публікаціями, іноземними джерелами) та інше;

- Застосовувати набуті знання, вміння й навички на практиці, брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права;
- Вирішувати актуальні проблеми правоохоронної діяльності використовуючи сучасні засоби, техніку, програмне забезпечення, наукові знання та інше;
- Використовувати знання про актуальні проблеми в трасології, балістиці, дактилоскопії, та в інших розділах криміналістики;
- Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, аргументовано їх пояснювати та аналізувати.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин
Модуль 1. Вчення про криміналістику		
1.	Призначення, розвиток та сучасний стан криміналістики	2
2.	Актуальні проблеми визначення предмету, об'єкту та методу криміналістики	2
3.	Актуальні проблеми криміналістичної діагностики та криміналістичного прогнозування	2
4.	Актуальні проблеми дослідження способів підробки офіційних документів	2
Модуль 2. Актуальні проблеми в окремих розділах криміналістики		
5.	Актуальні проблеми збирання та використання достатньої доказової бази в контексті розслідування кримінальних правопорушень	2
6.	Актуальні проблеми розслідувань порушень податкового та фінансового законодавства	4
7.	Тактико-психологічні засади здійснення досудового розслідування кримінальних проваджень	2

8.	Сучасне інформаційне та програмне забезпечення досудового розслідування	4
	Всього	20

1.2. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- оцінювання роботи студента на лекціях;
- усного опитування на практичних заняттях, оцінки розв'язання ситуаційних завдань та участі у обговоренні проблемних питань;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів.

1.3. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми криміналістики» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Національна шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	
64-73 балів	Задовільно
60-63 балів	
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ І

Змістовний модуль 1

Вчення про криміналістику

Тема 1. Призначення, розвиток та сучасний стан криміналістики

План заняття

1. Розуміння поняття «криміналістика».
2. Значення криміналістики в сучасній правовій науці та вітчизняній правоохоронній системі.
3. Принципи криміналістики.
4. Сучасні концепції криміналістики.
5. Вчення про криміналістику.
6. Сучасний рівень та тенденції розвитку криміналістики в Україні.

Контрольні питання:

1. Наведіть приклади загальних і спеціальних правових норм чинних законодавчих актів, що є правовою основою здійснення криміналістичних досліджень в Україні.
2. У чому полягають основні наукові погляди на сучасну криміналістику?
3. Охарактеризуйте основні криміналістичні теорії і тенденції їх розвитку.
4. У чому на Вашу думку, полягає значення криміналістики для розслідування та протидії злочинності.

Література [основна: 1; 2; допоміжна: 1; 4]

Тема 2. Актуальні проблеми визначення предмету, об'єкту та методу криміналістики

План заняття

1. Поняття та особливості предмету криміналістики.
2. Сучасні уявлення про методологію криміналістики.
3. Розуміння основних функцій криміналістики.
4. Об'єкт криміналістики: загальні засади.

Контрольні питання:

1. Охарактеризуйте актуальні питання визначення предмету криміналістики.
2. Визначте характерні риси сучасної криміналістики в системі юридичних дисциплін.
3. Визначте місце криміналістики в блоці кримінально-правових дисциплін.
4. Як на Вашу думку, використовуються криміналістичні дослідження в питанні розслідування кримінальних проваджень?

Література [основна: 1; 3; допоміжна: 1; 3; 4]

Тема 3. Актуальні проблеми криміналістичної діагностики та криміналістичного прогнозування

План заняття

1. Генезис поняття «Криміналістична діагностика».
2. Сучасні наукові концепції криміналістичної діагностики.
3. Сучасні виклики, завдання та види криміналістичної діагностики.
4. Призначення криміналістичної діагностики.
5. Застосування криміналістичної діагностики під час розслідування кримінальних проваджень та проведенні слідчих (розшукових) дій.

Контрольні питання:

1. Що таке експертне діагностування?
2. Що таке криміналістична групування?
3. Назвіть найбільш відомі наукові концепції криміналістики. Визначте поняття "зайнятість" і "працевлаштування". Як вони співвідносяться між собою?
4. Які категорії зайнятого населення встановлює законодавство?

Література [основна: 1; 4; допоміжна: 1; 2; 5]

Тема 4. Актуальні проблеми дослідження способів підробки офіційних документів

План заняття

1. Поняття та класифікація офіційних документів.
2. Способи підробки офіційних документів, їх характерні риси.
3. Зміст і завдання криміналістичного дослідження документів.

4. Методика дослідження слідів та збирання доказів підробки офіційних документів.

Контрольні питання:

1. Які Ви знаєте наукові засади криміналістичного дослідження документів?
2. Назвіть правила поводження з документами-речовими доказами.
3. Які Ви знаєте правила упакування документів?
4. Охарактеризуйте техніко-криміналістичне дослідження документів.
5. Назвіть види офіційних документів.

Література [основна: 3; 4; 6; допоміжна: 4; 8; 9]

МОДУЛЬ 2

Актуальні проблеми в окремих розділах криміналістики

Тема 5. Сучасне інформаційне та програмне забезпечення досудового розслідування

План заняття

1. Сутнісне інформаційне забезпечення розслідування злочину.
2. Інформаційно-модельна система криміналістики.
3. Поняття та види сучасних інформаційно-консультативних систем.
4. Використання спеціалізованого програмного забезпечення при розслідуванні кримінальних правопорушень.

Контрольні питання:

1. Які Ви знаєте види криміналістичних обліків?
2. Які на Вашу думку інформаційні системи та програми на сьогодні використовуються ОВС України?
3. Які на Вашу думку інформаційні системи використовуються експертними службами ОВС?
4. Що таке інформаційно-консультативна система?

Література [основна: 1; 4; 6; 7 допоміжна: 7; 9]

Тема 6. Актуальні проблеми збирання та використання достатньої доказової бази в контексті розслідування кримінальних правопорушень

План заняття

1. Розуміння підходів до правильного планування розслідування кримінальних правопорушень.
2. Поняття достатності, належності доказів в сучасних умовах.
3. Поняття та види криміналістичної інформації.
4. Сучасні методи і способи збирання і виявлення криміналістичної інформації.

Контрольні питання:

1. Які першочергові дії необхідно вчинити для правильного планування розслідування кримінального правопорушення?
2. Назвіть, які існують способи та методи роботи для збирання доказів у кримінальному провадженні?
3. Назвіть особливості сучасного експертного дослідження речових доказів у кримінальному провадженні.
4. Які чинні законодавчі акти визначають критерії допустимості та належності доказів в Україні?

Література [основна: 4; 7; 6; допоміжна: 2; 8; 6; 9]

Тема 7. Актуальні проблеми розслідувань порушень податкового та фінансового законодавства

План заняття

1. Планування та особливості здійснення розслідування злочинів в сфері порушення податкового та фінансового законодавства.
2. Методика розслідування податкових злочинів.
3. Методика здійснення розслідування злочинів в сфері порушення фінансового законодавства.
4. Взаємодія правоохоронних органів, як передумова виявлення та забезпечення розслідування податкових і фінансових злочинів.
5. Способи вчинення податкових злочинів.

Контрольні питання:

1. Зазначте, які види податкового контролю Ви знаєте?
2. Надайте криміналістичну характеристику злочинам у податковій сфері.
3. Надайте криміналістичну характеристику злочинам в сфері фінансового законодавства.
4. Зазначте які існують класифікації способів вчинення податкових злочинів.
5. Зазначте особливості проведення слідчих та процесуальних дій при розслідуванні податкових та фінансових злочинів.

Література [основна: 1; 3; 4; допоміжна: 1; 4; 3; 6]

Тема 8. Тактико-психологічні засади здійснення досудового розслідування кримінальних проваджень

План заняття

1. Розуміння поняття криміналістичної тактики.
2. Методи та способи забезпечення криміналістичної тактики.
3. Тактика проведення негласних (розшукових) слідчих дій.
4. Слідчі дії, як засоби отримання криміналістичної інформації та доказів.
4. Організація та тактика проведення допитів, обшуків, затримання, експериментів інше.

Контрольні питання:

1. Зазначте основні психологічні засади проведення кримінального розслідування або здійснення слідчої дії.
2. Охарактеризуйте які тактичні прийоми застосовуються при допиті, обшуку, виїмці, експерименті, інших слідчих та розшукових діях.
3. Яке значення може мати судова експертиза для побудови тактики розслідування кримінального правопорушення?
4. Що таке криміналістична тактика?

3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми криміналістики» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, захисту індивідуальних робіт, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів у сесію.

Перелік тем для виконання індивідуальних робіт

1. Сучасне розуміння предмету та методології криміналістики.
2. Актуальні питання системи криміналістики, її зв'язок з іншими науками.
3. Проблеми використання криміналістичної тактики допиту підозрюваного.
4. Проблеми використання криміналістичної тактики допиту потерпілого і свідків.
5. Особливості проведення допиту у режимі відео конференції під час досудового розслідування.
6. Особливості підготовки і призначення почеркознавчої експертизи.

7. Питання, які можуть бути поставлені на вирішення експерту при проведенні почеркознавчої експертизи.
8. Особливості відібрання зразків для порівняльного дослідження в почеркознавчій експертизі.
9. Основні положення техніко-криміналістичного дослідження документів.
10. Сучасні способи підробки документів.
11. Види слідів транспортних засобів та їх значення в розслідуванні злочинів.
12. Проблеми при визначенні напрямку руху транспортних засобів по їх слідах.
13. Прийоми виявлення та фіксації слідів транспортних засобів.
14. Актуальні проблеми при Виявленні і використанні слідів ніг у розслідуванні злочинів.
15. Мета, правові підстави і правила дактилоскопіювання живих осіб і трупів.
16. Актуальні питання підготовки та призначення дактилоскопічної експертизи.
17. Можливості попереднього дослідження слідів на місці події та використання отриманих результатів у встановленні особи, яка їх залишила.
18. Сучасні засоби і прийоми виявлення, фіксації, вилучення та дослідження слідів
19. Особливості процесуального оформлення слідчих (розшукових) дій, в ході яких використовувались фото- та відео-зйомка, звукозапис.
20. Роль криміналістичної техніки у розкритті і розслідуванні злочинів.
21. Сучасні технічні засоби, які використовуються у боротьбі із злочинністю.
22. Особливості використання трупо- та металошукачів.
23. Актуальні проблеми габітології.
24. Сучасне інформаційне та програмне забезпечення досудового розслідування.
25. Окремі аспекти криміналістичного дослідження слідів ніг та рук людини.

4. Рекомендована література

Основна література

1. Абрамова В. М., Ляш А. О. Криміналістика : навч. посіб. для дистанційного навчання. К. : Університет "Україна", 2007. 557 с.
2. Аверьянова Т. В. Судебная экспертиза : курс общей теории. М. : Норма, 2007. 479 с.
3. Трудове право України : навч. посіб. / упоряд. І. В. Тетарчук, Т. Є. Дяків. К. : ЦУЛ, 2017. 173 с.
4. Алексеев О. О., Весельський В. К., Пясковський В. В. Розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. К. : "Центр учбової літератури", 2014. 320 с.
5. Бедняков И. Л. Обыск: проблемы эффективности и доказательственного значения. М. : Юрлитинформ, 2010. 176 с.
6. Бишовець О. В. Психологічний вплив у кримінальному провадженні: теорія і практика : монографія. К. : Істина, 2013. 152 с.
7. Біленчук П. Д., Кофанов А. В., Кобилянський О. Л., Терешкевич А. І. Аналогова і електронна фотографія: історіографія. характеристика, порівняльний аналіз, сфери застосування в юриспруденції : навчальний посібник / за ред. П. Д. Біленчука. Київ : Українська Академія підприємництва, 2009. 40 с.
8. Біленчук П. Д., Кофанов А. В., Кобилянський О. Л., Скільська Л. Д. Документування результатів слідчої дії: методи фіксації доказової інформації : монографія / за ред. П. Д. Біленчука. Київ : ННПСК КНУВС, 2009. 96 с.

Допоміжна література

1. Волобуєв А. Ф. Про методи криміналістики. *Про печення розкриття та розслідування злочинів* : 36. матеріалів міжнарод. науко-практ. конф. К., 2010. С. 28–29.
2. Галаган В. І., Яковенко М. О. Особливості методики розслідування нерозкритих грабежів та розбоїв минулих років : монографія / Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2013. 254 с.
3. Демидова Є. Є. Тактика допиту обізнаних осіб : монографія ; за ред. проф. В. К. Шепітька. Х. : Вид.агенція "Апостіль", 2013. 232 с.

4. Експертиза в судовій практиці / за ред. В.Г. Гончаренка. К. : Юрінком Інтер, 2010. 400 с.
5. Енциклопедія судової експертизи / [Клименко Н.І., Бахін В.П., Будко Т.В., Цимбал П.В]. Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2013. 184 с.
6. Керівництво з розслідування злочинів : наук.-практ. посіб. / кол. авт. : В. К. Шепітько, В. О Коновалова, В. А. Журавель та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька. Х. : Одиссей, 2009. 960 с.
7. Кобилянський О. Л. Словник термінів з цифрової фотографії. КНУВС. ННПСК. Каф.-ра криміналістичної техніки. Київ, 2009. 60 с.
8. Когутич І. І. Криміналістичні знання, їх сутність і потреба розширення меж використання : монографія. Львів : "Тріада плюс", 2008. 420 с.
9. Когутич І. І. Криміналістика : курс лекцій. К. : Атіка, 2008. 888 с.